

Redactor: Pr. Daniel Avram
DTP: Valerian Susan

Casa de Editură „Viața Creștină”
Str. Moșilor, nr. 26, 400001 Cluj-Napoca
tel: 0729-884889
e-mail: viata.crestina@gmail.com
www.viata-crestina.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CAPAN, RADU

Un Dumnezeu care se împărtășește pe Sine și ne vrea împreună-lucrători / Radu Capan. - Cluj-Napoca : Viața creștină, 2026
ISBN 978-973-674-269-9

RADU CAPAN

UN DUMNEZEU CARE SE ÎMPĂRTĂȘEȘTE PE SINE

– și ne vrea împreună-lucrători –

CLUJ-NAPOCA, 2026

CUPRINS

<i>Cuvântul editorului</i>	9
<i>Abrevieri</i>	13

PĂRTAȘI LA ALE SALE

INTRODUCERE.....	15
Sarcini în casă, sarcini în Grădină	15
Marionete sau ființe libere?.....	17
Împreună-lucrători cu Dumnezeu	18
Dumnezeu ne face părtășii la ale Sale	20

1. IUBIREA SA ESTE CAUZA IUBIRII NOASTRE

PĂRTAȘI LA IUBIREA SA	23
Să învățăm din cartea naturii	24
„O, Isuse bune, pelican iubit”	25
Ca să știm să iubim	27
Nebunia iubirii.....	29
Iubirea se cheltuiește.....	31
Cornul abundenței spirituale există	33
Un ideal tangibil, prin Spiritul Sfânt	34

2. VESTEA BUNĂ: EȘTI ADOPTAT!

PĂRTAȘI LA VIAȚA ȘI FAMILIA SA.....	39
Păpușa de lemn ce a devenit băiețel	40
Un drum de creștere și maturizare.....	42
Cât de adâncă este transformarea?	45
Îmi aduci aminte de cineva!.....	47
Să murim ca să trăim	49
Adoptați în familia divină	51
Integrați în Trupul mistic.....	53

Cristos, măsura omului	54
O fișă a postului exigentă	56
3. CEA MAI DIVINĂ SARCINĂ POSIBILĂ	
PĂRTAȘI LA OPERA MÂNTUIRII	59
Pasivi sau activi?	60
Voi lucrați, El lucrează	62
În trei timpi	65
De fapt noi doar răspundem	67
Să ne suflecăm mânecile	69
Să nu fim nici reci, nici inutili	71
O misiune, trei fațete	73
Nu ne putem merita mântuirea	75
Împreună, dar nu pe picior de egalitate	77
4. OFER-O DOMNULUI, NU O IROSI	
PĂRTAȘI LA SUFERINȚA SA	81
Suferința configurează	82
Sf. Pavel vede har și bucurie	84
Părtași la suferința lui Cristos	86
Intenția chiar contează	88
Suferință căutată	91
Suferință primită	93
Trei experiențe	96
5. JERTFĂ VIE, SFÂNTĂ ȘI BINE PLĂCUTĂ	
PĂRTAȘI LA SLUJIREA SA DE PREOT	99
Planul A de la Sinai	100
Co-oferatori, nu spectatori	103
Un sistem complex de jertfe	105
Toată viața noastră	108
Jertfa care ești tu	111
Provocare și mângâiere	113
Ostie vie	115
Liturghia dintre Liturghii	118

6. SĂ FIM „ANTENELE” LUI DUMNEZEU	
PĂRTAȘI LA MIJLOCIREA SA	123
El Mijlocitor, noi mijlocitori	124
Avem ajutoare sus-puse	127
A te pune în spărtură	130
Impactul rugăciunii asupra Franței	132
Un stil de viață... necesar	135
Când trece ambulanța	137
O mână de ajutor dată dincolo	140
Ființe binecuvântătoare	143
Primește și dă mai departe	146
7. NELINIȘTEA SFÂNTĂ A EVANGHELIZĂRII	
PĂRTAȘI LA SLUJIREA SA DE PROFET	149
De la profeți la apostoli	150
Dreptul de-a lucra cu râvnă	152
Evangelizatul evangelizează	155
Să fim semne de întrebare	158
Cuvintele sunt esențiale	160
Evangelizarea relațională	162
Esența vestirii noastre	165
Adevărul trebuie apărut	168
Drumul spre inima omului	171
Agentul principal	174
8. REGI ÎN SLUJBA REGELUI	
PĂRTAȘI LA SLUJIREA SA DE REGE	179
Chipul Regelui	180
O regalitate stranie	182
Domnul vieții mele	185
Primul regat ești tu	187
Două tipuri de libertate	190
Regi încinși cu ștergare	193
Regi care merg la muncă	196
Regi care modelează lumea	199

Regi care apără Împărăția.....	202
Regi care extind Împărăția	205

LA BELVEDERE!

ÎNCHEIERE.....	209
Suntem săgeți libere	210
Acedia, sau refuzul măreției.....	211
Nu suntem „oaspeți” în Biserică	214
Răspândind buna mireasmă	217

PĂRTAȘI LA ALE SALE

Introducere

O poreclă pe care mi-a dat-o soția este Randi. Sau Randy. Nu știu exact, căci până acum nu a fost cazul să o scriu. Oricum, nu vine de la Randolph sau de la alte nume asemănătoare, ci de la randament, de la obsesia mea ca lucrurile să se desfășoare rapid, fără timpi morți. În timpul liceului și al facultății am făcut intens programare, iar în acest domeniu optimizarea este esențială: chiar dacă algoritmul scris rezolva corect problema, dacă nu era eficient, erai depunctat.

Căutarea în programare a soluțiilor eficiente s-a transferat pentru mine și în viața de zi cu zi, ceea ce este de bine și de rău. De bine, căci datorită fixului cu optimizarea reușesc să fiu operativ și să fac mai multe într-un timp mai scurt; de rău, căci mă ciocnesc de lucruri ce nu pot fi optimizate: timpul în tăcere în rugăciune, Liturghia cu părțile ei repetitive, cum este specific ritului răsăritean ș.a.

Sarcini în casă, sarcini în Grădină

Dar porecla, cum spuneam, mi-a dat-o soția, deci vă dați seama că problema mea se reflectă și în viața de familie. Iar un exemplu este delegarea sarcinilor spre copii: după mintea mea – sigur este și experiența multora, chiar fără să aibă obsesii de randament, ca mine – este destul de ineficient să delegi copiilor sarcini prin casă. Depinde, într-adevăr, de vârstă și de sarcină,

dar se întâmplă ca la final fie tu să ai de două ori mai mult de lucru decât dacă nu l-ai fi rugat pe copil, fie lui să-i ia de două ori mai mult timp terminarea sarcinii.

Totuși, studii după studii arată că implicarea copiilor în treburile casei are efecte benefice în creșterea și maturizarea lor. Acești copii pot astfel înțelege de ce sunt capabili, ce înseamnă responsabilitatea, satisfacția muncii, consecințele îndeplinirii sau neîndeplinirii datoriei; li se reduce egocentrismul, le sporește reziliența în fața dificultăților... Pe termen lung, s-a descoperit că aceia care sunt puși să lucreze în casă au mai mult succes profesional, au relații mai bune și mai stabile cu semenii și sunt mai mulțumiți de viață!

Dumnezeu, inspirat de aceste studii... Glumesc. Adevărul este că această experiență de familie reflectă relația noastră cu Tatăl ceresc. De la început, Dumnezeu a așezat omul într-o Grădină minunată, Edenul, dar care nu se auto-întreține. Munca nu a fost o pedeapsă în urma păcatului strămoșesc, ci a făcut mereu parte din „fișa postului”: „Domnul Dumnezeu l-a luat pe om și l-a pus în Grădina Edenului ca să o lucreze și să o păzească” (*Geneză* 2,15). Desigur, după păcatul originar, munca a devenit dificilă și istovitoare, dar încă de la început îl avem pe Dumnezeu spunând: „Eu fac Grădina, iar pe tine te implic în întreținerea ei”.

În *Catehismul Bisericii Catolice*, prescurtat de aici înainte *Catehismul* sau *CBC*, citim: „Creația își are bunătatea și perfecțiunea sa, dar ea nu a ieșit cu totul împlinită din mâinile Creatorului. Ea a fost creată într-o stare de înaintare (*in statu viae*) spre o perfecțiune ultimă, neatinsă încă, pentru care a rânduit-o Dumnezeu” (nr. 302).

Nu putea Dumnezeu să creeze lumea perfect terminată? Ba da. Dar a fost intenția Sa să lase un spațiu de lucru omului, un atelier să spunem, pentru ca astfel acesta să crească, să

se maturizeze, să înțeleagă de ce este capabil, ce înseamnă responsabilitatea, satisfacția muncii, consecințele îndeplinirii sau neîndeplinirii datoriei... ok, recunoașteți lista anterioară.

Catehismul continuă: „Dumnezeu le acordă oamenilor capacitatea de a fi cauze inteligente și libere pentru a întregi lucrarea creației, pentru a-i desăvârși armonia spre binele lor și al semenilor” (nr. 307). Suntem deci actori activi, nu pasivi, în lucrarea de desăvârșire a creației, și însăși această lucrare se întoarce spre binele nostru și nu doar.

Marionete sau ființe libere?

În ultimul citat, expresia „cauze inteligente și libere” are o rezonanță filosofică, chiar tomistă, și merită să aprofundăm puțin lucrurile. În secolul al XI-lea, unul dintre cei mai faimoși teologi și filosofi musulmani, Al-Ghazali (+1111), susținea că orice se întâmplă în univers este direct din voința și acțiunea lui Dumnezeu.

În mod normal, noi spunem că lemnele iau foc pentru că au fost aprinse (flacăra este cauza aprinderii); pentru Al-Ghazali iau foc pentru că Dumnezeu dorește și face aceasta. Nici oamenii nu sunt cauze reale, susținea filosoful, fiind doar locuri în care acționează voința lui Dumnezeu. De unde o astfel de poziție? Dintr-o reacție adversă la ideea de legi ale naturii, care, după el, ar limita libertatea Creatorului naturii; din dorința de a apăra dependența totală a lumii de Dumnezeu, prin care se întâmplă direct toate. Problema era că oamenii ajungeau reduși la marionete.

Aici vine Sf. Toma de Aquino (1225–1274), care introduce distincția între cauza *primă* (Dumnezeu) și cauzele *secunde* (adică pe locul doi în ordinea cauzalității – *Summa Theologiae* I, q. 22, a. 3 și q. 105, a. 5). Astfel, pentru Sf. Toma, lemnele iau foc deoarece au fost aprinse: flacăra este cauza secundă reală a

arderii, în timp ce Dumnezeu rămâne cauza primă. Cât privește oamenii, statutul lor extraordinar vine tocmai din faptul că pot acționa prin forțele proprii, din voința lor. Evident că omul nu este 100% independent de Dumnezeu: depinde de El. Isus o spune direct: „fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15,5). Este deci 100% dependent. Atunci este totuși marionetă? *Catehismul* spune la rândul său că „Dumnezeu l-a creat pe om rațional, conferindu-i demnitatea unei persoane înzestrată cu inițiativă și stăpânire asupra faptelor sale” (nr. 1730). Este deci o ființă liberă.

Că între libertatea omului și dependența lui totală de Dumnezeu nu există un conflict insurmontabil devine limpede din distincția tomistă: Dumnezeu este cauza primă, care acționează la nivelul ființei (dă și susține existența și capacitatea de acțiune), iar omul este cauza secundă care acționează la nivelul naturii proprii (produce efecte conform naturii sale specifice).

Așadar, într-o acțiune a unui om, după Al-Ghazali rolul lui Dumnezeu ar fi 100%, iar al omului 0%; pentru Sf. Toma rolul părților nu este 50%-50%, nici 90%-10%, ci 100%-100%, căci nu operează în concurență, ci în planuri diferite. Dumnezeu face 100%, ca sursă și putere, iar omul face 100%, ca implicare și libertate, deoarece omul lucrează cu puterea dăruită de Dumnezeu. Mulțumim, Sfinte Toma! Dar câștigăm ceva din această aparentă teorie a chibritului? Enorm de mult, după cum vom vedea!

Împreună-lucrători cu Dumnezeu

Ne întoarcem la *Catehism*, care învață astfel: „Colaboratori adesea fără să știe ai voinței divine, oamenii pot intra cu bună știință în planul divin prin acțiunile, prin rugăciunile, precum și prin suferințele lor. În acest caz, ei devin într-un tot

«împreună-lucrători» cu Dumnezeu și cu Împărăția Sa” (nr. 307). Aha! Iată universul care se deschide: „prin acțiunile, prin rugăciunile, precum și prin suferințele [lor, oamenii] devin într-un tot «împreună-lucrători» cu Dumnezeu”!

Copiii „înfloresc” atunci când părinții le arată încredere și îi iau să-i ajute în muncile lor. Și când suntem mari, dacă cineva pentru care avem un respect deosebit ne implică în munca sa, suntem onorați. Îmi amintesc că aveam 20 și ceva de ani când de sus am fost solicitați – folosesc pluralul pentru a o include și pe Oana, soția mea – și ne-au fost încredințate diverse sarcini, ce au tot crescut în importanță, incluzând reorganizarea ASTRU la nivel național, coordonarea secretariatului tehnic al Conciliului Provincial al IV-lea sau statutul de notari în primii ani ai cauzei de beatificare a Episcopilor greco-catolici martiri. Simțeam că trăim parcă într-un film: noi, atât de tineri și de lipsiți de experiență, implicați în lucruri atât de mari, de serioase, de importante pentru Biserică. Să fim împreună-lucrători cu numeroase figuri majore ale Bisericii acelor ani era extrem de onorabil! Ce să spunem atunci despre statutul de „împreună-lucrători” cu Dumnezeu?!

Precizare: ghilimelele din CBC 307 nu sunt în sensul „ca și cum am fi împreună-lucrători”. Nu! Ele arată că este vorba de o expresie citată, ce se găsește exact așa la *1Corinteni* 3,9 (în greacă substantivul este *synergos*; precizarea aceasta își va dovedi utilitatea mai încolo). Așadar, însăși Scriptura vorbește despre acest statut! Dacă citim *1Corinteni* 3,9, vedem că expresia este aplicată apostolilor, de unde am putea fi tentați să credem că se referă strict la cler – ei și doar ei ar fi împreună-lucrători cu Dumnezeu. Dar citarea din *Catehism* extinde potențialul de „împreună-lucrători” la toți oamenii (a se vedea și *Apostolicam actuositatem* 16 și alte documente magisteriale).

Iar cu un număr înainte, *Catehismul* explică ce se află în spatele acestei mâini întinse de Dumnezeu. „Pentru înfăptuirea acestui plan [al Providenței divine – n.a.], El se folosește și de colaborarea creaturilor” (nr. 306). Minunat! Dar oare are El nevoie de ajutorul nostru? Ni se explică în continuare: „nu este un semn de neputință, ci arată măreția și bunătatea Dumnezeului Atotputernic”.

Și acum cireașa de pe tort: „Căci Dumnezeu nu dăruiește fapturilor Sale doar existența, ci și demnitatea de a acționa ele însele [marionetele nu au așa ceva – n.a.], de a fi cauză și principiu unele pentru altele și de a conlucra [de a fi împreună-lucrători, dacă vrem să menținem termenul – n.a.] în felul acesta la împlinirea planului Său.” Ajungem astfel la ideea centrală a cărții pe care o țineți în mână.

Dumnezeu ne face părtași la ale Sale

Ni se vorbește des despre faptul că pentru noi, oamenii, Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat și s-a jertfit, căci aceasta este fără îndoială dovada supremă a iubirii Sale – dar nu este singura. Faptul că ne face părtași la ale Sale este de asemenea o dovadă de iubire. Care părinte ar primi un tort – sau un alt bun, după imaginația fiecăruia – și nu l-ar împărtăși cu copiii săi? Cu atât mai mult Dumnezeu! Am putea spune că pur și simplu, fiind iubire, nu se poate abține să nu împărtășească ce are mai bun. Este un Dumnezeu care se împărtășește pe Sine cu generozitate!

Ce vă propun în paginile următoare este să medităm asupra diverselor realități pe care Dumnezeu le împărtășește cu noi și, important, asupra implicațiilor ce decurg din aceste împărtășiri din ale Sale. De exemplu, *2Petru* 1,4 ne spune că suntem invitați să devenim „părtași ai naturii dumnezeiești”. Prin Sacramente, citim în *Catehism*, „ne este împărtășită viața

dumnezeiască” (nr. 1131). Prin har, suntem practic făcuți părtași familiei Preasfintei Treimi, căci „harul [...] ne introduce în intimitatea vieții trinitare” (nr. 1997).

Există apoi unele lucruri ce îi aparțin Fiului, dar prin har ne sunt date și nouă: El este Fiul lui Dumnezeu, prin Botez însă și noi devenim fii ai lui Dumnezeu (nr. 1996); El este Preot, Profet și Rege, iar în virtutea aceluiași Sacrament și noi „participăm la preoția lui Cristos, la misiunea Lui profetică și regească” (nr. 1268); iar sub cruce ce anume din ale Sale a făcut să fie și a noastră? Este vorba desigur de Fecioara Maria, pe care ne-a dat-o și nouă ca Mamă (*Ioan* 19,27). Impresionantă listă, nu? Acestea și altele le vom explora în continuare.